

Rekommendation kring digital examination

Dokument

- Förslag till rekommendation om digital examination på distans, med stöd av realtidsströmning

Förslag

Styrelsen antar förslaget till rekommendation om digital examination på distans, med stöd av realtidsströmning.

Bakgrund

Arbetsgrupp och uppdrag

Pandemin och dess konsekvenser för utbildningarna vid landets lärosäten har aktualiserat frågan om hur digitala examinationer kan och bör genomföras för att tillgodose examinationernas kvalitet och rättssäkerhet under gällande regelverk. Utredare Jörgen Tholin genomförde i december 2020 en inventering av läget gällande lärosätenas arbete med situationen och rekommenderade därefter SUHF:s styrelse att tillsätta en särskild arbetsgrupp för att utreda frågan skyndsamt. I mars 2021 tillsattes en arbetsgrupp vars uppdrag var att ta fram förslag till rekommendationer för genomförandet av digitala examinationer vid landets lärosäten. Arbetet skulle, om möjligt, även inkludera kameraövervakade examinationer. I uppdraget ingick också att, för det fall arbetsgruppen identifierar behov av förändringar i gällande regelverk, bereda förslag på en skrivelse som SUHF kan gå vidare med.

Arbetsgruppen har bestått av:

Ylva Fältholm, rektor, Högskolan i Gävle, (ordförande)

Johanna Alhem, jurist, Lunds universitet

Karin Apelgren, studieadministrativ chef, Uppsala universitet

Agnes Berg, student, SFS

Jerker Dahne, studieadministrativ chef, Stockholms universitet

Eva Dannetun, prorektor, Mittuniversitetet

Petronella Ekström, pedagogisk utvecklare, Örebro universitet

Linda Gerén, utredare, SUHF

Birgitta Hemmingsson, pedagogisk utvecklare, Mittuniversitetet

Maria Strand, studieadministrativ chef, Högskolan i Gävle (sekreterare)

Sofia Stureson, jurist, Karolinska Institutet (fram till 14 maj)

Jörgen Tholin, rådgivare

Avstämningar och remissomgång

Arbetsgruppen har under perioden mars-juni 2021 haft regelbundna möten, rapporterat om processen och förväntat resultat till SUHF:s presidium, styrelse och till förbunds-

församlingens möte den 10 mars 2021. Rekommendationen har också lämnats för påseende och synpunkter till UKÄ och SUHF:s expertgrupp för studieadministrativa frågor.

Slutligen har SUHF:s medlemslärosäten i en remissomgång givits möjlighet att lämna synpunkter på arbetsgruppens förslag till rekommendation. Förslaget sändes på remiss till lärosätena den 19 maj med sista svarsdag den 8 juni. Av SUHF:s 38 medlemmar svarade 26. Alla lärosäten som svarat har ställt sig bakom huvuddragen i det utskickade förslaget och många har dessutom lämnat ytterligare synpunkter på texten samt önskemål om att fler områden och fördjupningar inkluderas. Arbetsgruppen har tacksamt tagit emot inspelen och beaktat de synpunkter som har varit relevanta utifrån de utgångspunkter och avgränsningar som har satts upp för arbetet. Flera av synpunkterna har inarbetats i den nya versionen medan exempelvis önskemål om råd och förslag gällande specifika tekniska verktyg inte har tagits med i rekommendationen. Arbetsgruppen kan konstatera att utvecklingen på det tekniska området går fort och att lösningar för såväl övervakning, ansiktigenkänning (s.k. proctoringverktyg) och elektronisk identifiering (t.ex. FREJA id,) finns tillgängliga. Arbetsgruppen gör dock bedömningen att arbetet med att djupare utreda de tekniska och rättsliga förutsättningarna för olika verktyg ligger utanför gruppens område. Ett sådant arbete skulle kräva mycket tid och specialkunskaper inom it-rätt och dataskyddsfrågor samt kräva en enighet om vilka av alla tillgängliga verktyg som bör utredas.

Arbetsgruppen för digital examination
2021-06-16

Rekommendation om digital examination på distans, med stöd av realtidsströmning

Rapport från Arbetsgruppen för digital examination
mars – juni 2021

Innehåll

1. Bakgrund	3
2. Utgångspunkter och avgränsningar	4
3. Rekommendation om digital examination på distans med stöd av realtidsströmning	5
3.1 Rättsliga aspekter	5
3.1.1 Identitetskontroll.....	5
3.1.2 Övervakning.....	6
3.1.2.1. Realtidsströmning	7
3.1.2.2. Inspelning	7
3.1.2.3. Loggning	7
3.1.3. Krav på teknisk utrustning.....	7
3.1.4. Sammanfattning rättsliga aspekter	8
3.1.5 Det kan konstateras att:.....	8
3.1.6 Det kan rekommenderas att:	8
3.2 Pedagogiska aspekter	9
3.2.1 Pedagogiska utgångspunkter	9
3.2.2 Lärosätet bör beakta att:.....	10
3.3 Studentperspektivet.....	11

1. Bakgrund

Pandemin och dess konsekvenser för utbildningarna vid landets lärosäten har aktualiserat frågan om hur digitala examinationer kan och bör genomföras för att tillgodose examinationernas kvalitet och rättssäkerhet under gällande regelverk. Den stora mängden digitala examinationer har även resulterat i fler disciplinärenden jämfört tidigare år. Utredare Jörgen Tholin genomförde i december 2020 en inventering av läget gällande lärosätenas arbete med situationen och rekommenderade därefter SUHF:s styrelse att tillsätta en särskild arbetsgrupp för att utreda frågan skyndsamt. En mindre internationell utblick till Norge, Storbritannien och Schweiz visar att dessa länder saknar rekommendationer och riktlinjer inom detta område. Frågan diskuteras dock i flera europeiska nätverk.¹

Mot denna bakgrund tillsattes i mars 2021 en arbetsgrupp vars uppdrag var att ta fram förslag till rekommendationer för genomförandet av digitala examinationer vid landets lärosäten. Arbetet skulle, om möjligt, även inkludera kameraövervakade examinationer. I uppdraget ingick också att, för det fall arbetsgruppen identifierar behov av förändringar i gällande regelverk, bereda förslag på en skrivelse som SUHF kan gå vidare med.

Arbetsgruppen har bestått av:

Ylva Fältholm, rektor, Högskolan i Gävle, (ordförande)

Johanna Alhem, jurist, Lunds universitet

Karin Apelgren, studieadministrativ chef, Uppsala universitet

Agnes Berg, student, SFS

Jerker Dahne, studieadministrativ chef, Stockholms universitet

Eva Dannetun, prorektor, Mittuniversitetet

Petronella Ekström, pedagogisk utvecklare, Örebro universitet

Linda Gerén, utredare, SUHF

Birgitta Hemmingsson, pedagogisk utvecklare, Mittuniversitetet

Maria Strand, studieadministrativ chef, Högskolan i Gävle (sekreterare)

Sofia Stureson, jurist, Karolinska Institutet (fram till 14 juni)

Jörgen Tholin, rådgivare

Arbetsgruppen har under perioden mars-juni 2021 haft regelbundna möten, rapporterat om processen och förväntat resultat till SUHF:s presidium, styrelse och till förbunds församlingens möte den 10 mars 2021. Rekommendationen har också lämnats för påseende och synpunkter till UKÄ och SUHF:s expertgrupp för studieadministrativa frågor.

Slutligen har SUHF:s medlemslärosäten givits möjlighet att lämna synpunkter på arbetsgruppens förslag till rekommendation. Arbetsgruppen har tacksamt tagit emot inspelen och beaktat de synpunkter som har varit relevanta utifrån de utgångspunkter och avgränsningar som har satts upp för arbetet. Arbetsgruppen och dess medlemmar ansvarar själva för de slutsatser och ställningstaganden som presenteras i rapporten.

¹ GÉANT <https://www.geant.org/About>, Jisc <https://www.jisc.ac.uk/about>

2. Utgångspunkter och avgränsningar

De rekommendationer och ställningstaganden som presenteras i denna rapport omfattar följande typer av digitala examinationer²:

- En examination som i sin digitala design är avsedd att begränsa studenternas möjlighet att samarbeta och/eller att söka information i källor.
- En kameraövervakad digital examination³ där endast begränsade hjälpmedel är tillåtna.

Att särskilda rekommendationer skrivs för dessa examinationsformer ska inte tolkas som att det är examinationsformer som i första hand rekommenderas. Om formen ändå väljs som en lösning bör rekommendationerna beaktas för att säkra likvärdighetsprincip gällande kvalitet och rättssäkerhet vid landets lärosäten.

Rapporten omfattar rekommendationer och ställningstaganden inom tre områden: rättssäkerhetsaspekter, pedagogiska aspekter samt rekommendationer utifrån ett student- och lika villkorsperspektiv.

De pedagogiska aspekterna utgår, i enlighet med UKÄ:s *Rättssäker examination (2020)*, från att examinationen ska vara möjlig att förutse, likvärdig, att betygsbeslut ska vara välgrundade och att inga ovidkommande faktorer ska påverka bedömningen av studenternas kunskaper och prestationer.

När det gäller rättssäkerhetsaspekter är frågor som rör identitetskontroll och övervakning, centrala.⁴ Utgångspunkten för övervakning av digital examination på distans med hjälp av realtidsströmmad video är att detta endast ska användas då särskilda omständigheter kräver det och då rättssäkerhetsaspekter och eventuellt intrång i studenters integritet står i relation till vinsten av det som ska uppnås.

Rekommendationen innehåller inte råd om specifika verktyg för identifiering av studenter, genomförande av eller övervakning vid de typer av digitala examinationer som omfattas, utan ska uppfattas som generisk och relevant oavsett tekniska lösningar. Arbetsgruppen kan dock konstatera att utvecklingen på dessa områden går fort och att lösningar för såväl övervakning, ansiktsgenkänning (s.k. proctoringverktyg) och elektronisk identifiering (t.ex. FREJA id,) finns tillgängliga.

² Examination definieras i UKÄ:s rapport om Rättssäker examination (2020) med hänvisning till högskoleförordningens bestämmelser som att "en examinator bestämmer ett betyg utifrån den eller de former för bedömning av studenternas prestationer som anges i kursplanen"

³ Med övervakad examination menas en skriven eller praktisk examination som övervakas synkront via video, det vill säga inte med hjälp av inspelning.

⁴ Frågor gällande arkivering, gallring och hantering av allmänna handlingar omfattas inte av denna rekommendation, men följer gällande lagstiftning/regelverk. Gällande inspelning av examination: <https://riksarkivet.se/rams?pdf=rams%2fRAMS+2020-25.pdf>

3.Rekommendation om digital examination på distans med stöd av realtidsströmning

Rekommendationen är indelade i tre områden: Rättsliga och pedagogiska aspekter samt rekommendationer ur ett student- och lika villkorsperspektiv.

3.1 Rättsliga aspekter

Denna del av rekommendationerna syftar till att, på ett övergripande plan, utreda de rättsliga aspekter som uppkommer vid omställningen till digital examination med övervakning, och särskilt de rättssäkerhetsaspekter som en sådan omställning medför/kan medföra. Dessa frågor utreds närmare under kategorierna identitetskontroll och övervakning. Inom respektive kategori utreds huruvida det finns stöd i lag för åtgärden, vilka förvaltningsrättsliga aspekter som kan komma att aktualiseras samt även åtgärdens förenlighet med GDPR.⁵

3.1.1 Identitetskontroll

En grundläggande förutsättning för att högskolor och universitet ska kunna examinera sina studenter är att det går att säkerställa vilken student som genomfört vilken examinationsuppgift. Det är därför av stor vikt att det finns dokumenterade metoder för att identifiera och kontrollera att rätt person deltar i rätt examination. Under Coronapandemin har det funnits ett stort behov av att kunna identifiera studenter digitalt på distans. Detta har medfört en rad juridiska frågor kring integritet och rättssäkerhet samt, mer specifikt, förenligheten med GDPR.

GDPR är tillämplig vid behandling av personuppgifter. Vad som utgör en personuppgift anges i artikel 4(1) GDPR som "varje upplysning som avser en identifierad eller identifierbar fysisk person som direkt eller indirekt kan identifieras". Att vidta en identitetskontroll innebär därför att personuppgifter kommer att behandlas. Behandling av personuppgifter får endast ske om den personuppgiftsansvarige (lärosätet) har rättsligt stöd för personuppgiftsbehandlingen, se artikel 6 GDPR.

Examinering av studenter ett av de främsta exemplen på när lärosäten kan och ska vidta myndighetsutövning.⁶ Myndighetsutövning är i sin tur en rättslig grund för att få behandla personuppgifter enligt GDPR, se artikel 6(1)(e) som stadgar att en rättslig grund för personuppgiftsbehandling är om "behandlingen är nödvändig för att utföra en uppgift av allmänt intresse eller som ett led i den personuppgiftsansvariges myndighetsutövning".

Det kan därmed konstateras att lärosäten har stöd i lag för att kräva identifikation vid examination, oavsett om examinationen sker på distans eller inte. Det är i sammanhanget dock viktigt att beakta artikel 5 GDPR som bland annat stadgar att den personuppgiftsansvarige ska använda lämpliga tekniska eller organisatoriska åtgärder för att säkerställa integritet och konfidentialitet. Det är därför viktigt att legitimering sker individuellt och att studenternas personuppgifter inte röjs för varandra eller för andra obehöriga personer. Att exempelvis låta legitimeringen ske en och en i så kallade "secured break-out-rooms" är en åtgärd som är lämplig ur integritetssynpunkt och väl fungerande även för studenter med skyddade personuppgifter.

⁵ Europaparlamentets och rådets förordning (2016/679) av den 27 april 2016 om skydd för enskilda personer med avseende på personuppgifter om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46 EG (allmän dataskyddsförordning) (GDPR).

⁶ Se högskoleförordningen (1993:100).

En kritik som framförts mot identifiering genom uppvisande av ID-handling i separata "break-out-rooms" är framför allt att det är en mycket tidskrävande process som drabbar både studenter och lärosäten negativt genom att studenternas examination drar ut på tiden samt att det kräver mer resurser från lärosätena. En möjlig lösning skulle kunna vara att erbjuda studenterna att legitimera sig elektroniskt. En fördel med ett sådant förfarande är att det är mer tidseffektivt samt inte kräver lika stora personalresurser från lärosätena i och med att studenten då sköter legitimeringen på egen hand genom ett automatiserat förfarande. En nackdel med flera elektroniska legitimeringslösningar är att det inte går att utgå från att alla studenter har den möjligheten, speciellt inte studenter som saknar ett svenskt personnummer.

Artikel 5 stadgar vidare den så kallade uppgiftsminimeringsprincipen, d.v.s. att personuppgifterna ska vara adekvata, relevanta och inte för omfattande i förhållande till de ändamål för vilka de behandlas. Detta innebär att ett lärosäte inte ska behandla fler personuppgifter än vad som är nödvändigt för att identifiera personen. För att identifiera en person kan det anses räcka med en giltig ID-handling såsom ett ID-kort, pass eller ett körkort. Att vidta åtgärder såsom program för ansiktsgenkänning, vilket också inkluderar behandling av biometriska uppgifter som utgör känsliga personuppgifter enligt artikel 9 GDPR, kan därmed i dagsläget anses vara för långtgående eftersom de personuppgifter som behandlas då är mer omfattande än vad som krävs för identifieringen.⁷

Utöver detta är det viktigt att ha i åtanke att identifikationsprocessen kan innebära behandling av känsliga personuppgifter. För behandling av känsliga personuppgifter krävs att något av undantagen i artikel 9 GDPR är uppfyllda. Det åligger därför varje lärosäte att undersöka huruvida den digitala identifikationsprocessen kan medföra att känsliga personuppgifter behandlas.

3.1.2 Övervakning

Utöver att det är viktigt att lärosäten kan säkerställa att rätt student skriver rätt examination så är det viktigt att lärosäten har möjlighet att kontrollera att examinationen sker enligt de regler som uppställs för respektive examination. Sådana regler kan vara att studenterna inte får använda mobiltelefoner under examinationen, att de inte får använda internet för att söka fram information eller att de inte får ha annan litteratur än kurslitteraturen. Att inte följa de regler som uppställs för respektive examination kan i många fall betraktas som försök till vilseledning vid examination, se 10 kap. 1 § högskoleförordningen.

För att säkerställa att studenterna inte bryter mot de uppställda reglerna och inte försöker vilseleda vid examination behöver lärosätena ha möjlighet att digitalt övervaka studenterna under vissa examinationer. Övervakning vid examination kan därför ses som en förutsättning för att lärosäten ska kunna examinera studenter på ett rättssäkert och rättvist sätt enligt högskoleförordningen.

Det finns ett flertal alternativ för hur övervakning kan gå till. De främsta alternativen är realtidsströmning, inspelning och loggning. Både realtidsströmning och inspelning av studenter är att anse som personuppgiftsbehandling enligt GDPR liksom loggning av IP-adress eller loggning av en students aktivitet under en examination. För all behandling av personuppgifter måste det finnas en rättslig grund enligt GDPR. Precis som vid identifikation av studenterna är den rättsliga grund för behandlingen som kan bli aktuell artikel 6(1)(e) GDPR, d.v.s. "behandlingen är nödvändig för att utföra en uppgift av allmänt intresse eller som ett led i den personuppgiftsansvariges myndighetsutövning. Det är dock viktigt att lärosätena beaktar artikel 5 GDPR om uppgiftsminimering och ändamålsbegränsning även i detta avseende.

⁷ Se Integritetsskyddsmyndighetens förhandssamråd med Chalmers Tekniska Högskola AB, DI 2020-5937.

Mot bakgrund av att lärosätena har stöd i artikel 6(1)(e) GDPR för behandling av personuppgifter i samband med examination, kan det även anses vara tillåtet att behandla studenternas personuppgifter i digitala hjälpmedel när det är nödvändigt. Vid bedömningen av om en personuppgiftsbehandling är nödvändig ska bland annat hänsyn tas till om formerna för en examination kan anpassas till de ändrade förutsättningarna. Behandlingen av personuppgifter får dock bara ske för särskilda, uttryckligt angivna och berättigade ändamål. Syftet med en eventuell övervakning måste alltså på förhand vara specificerat och det sätt för övervakning som väljs måste vara ett effektivt verktyg för att uppnå det eller de ändamål som eftersträvas. Det är av yttersta vikt att lärosätet genomför undervisning och examination med digitala hjälpmedel med respekt för den enskilde studentens integritet och på ett transparent sätt.

3.1.2.1. Realtidsströmning

Med realtidsströmning avses ljud och/eller rörlig bild som sänds i realtid och som inte spelas in. Övervakning i realtid via den digitala uppkopplingen är tillåtet om det är nödvändigt. För att realtidsströmning i övervakningssyfte ska anses nödvändigt krävs att det faktiskt är ett effektivt verktyg för att uppnå ändamålet med behandlingen – att förebygga möjligheterna till försök till fusk och kontrollera om sådana försök förekommer under examinationen. Om realtidsströmning i övervakningssyfte exempelvis inte bedöms minska risken för fusk i någon större utsträckning ska strömning inte ske för detta ändamål. Beslut med motivering varför realtidsströmning är nödvändig bör fattas. Det är viktigt att informera studenterna om att en personuppgiftsbehandling sker genom den digitala uppkopplingen samt informera om att inget bevaras.

3.1.2.2. Inspelning

Med inspelning avses filmning med ljud och/eller rörlig bild som spelas in och sparas. För det fall att inspelning krävs för att få nödvändig dokumentation av underlaget inför examination eller bedömning av det obligatoriska momentet, är inspelningen tillåten. Det kan också handla om att inspelningen utgör underlag för studentens egen reflektion eller för diskussion. Detta är också tillåtet. Däremot är det svårt att motivera att inspelning av examination eller obligatoriskt moment får ske i andra fall, till exempel i syfte att ha som bevismedel i ett disciplinärende. En examination ska generellt sett inte spelas in i övervakande syfte. Om man trots allt ser behov av sådan inspelning, så får den endast ske efter en fördjupad analys där dataskyddsombudet har konsulterats.

3.1.2.3. Loggning

Loggning av IP-adress, som kan ske genom exempelvis lärplattform, eller students aktivitet under examination utgör behandling av personuppgifter eftersom IP-adresser i teorin kan kopplas till en specifik person.⁴ För att loggning ska vara tillåten krävs att det finns ett på förhand bestämt ändamål med loggningen och att personuppgiftsbehandlingen/loggningen är relevant för att uppnå syftet.

3.1.3. Krav på teknisk utrustning

Lärosätet kan inte kräva att studenten införskaffar särskild teknisk utrustning för genomförande av examination på distans om utbildningen inklusive examinationen inte varit reglerad som en distansutbildning i kurs- eller utbildningsplanen vid antagningen. Om det är nödvändigt att student har tillgång till såväl dator med webbkamera som mobiltelefon för att examinationen ska kunna utföras på ett rättssäkert sätt måste lärosätet, för det fall studenten själv inte har tillgång till den teknik som behövs, tillhandahålla sådan utrustning för utlåning alternativt ge studenten möjlighet att delta i examinationen i lärosätets lokaler med nödvändig övervakning.

Vid tekniska problem hos lärosätet (t.ex. avbrott i lärosätets nät eller fel i lärosätets system) under pågående prov på distans, vilka leder till att student inte kan fullfölja provet i tid, ska studenten snarast möjligt erbjudas ett nytt provtillfälle.

3.1.4. Sammanfattning rättsliga aspekter

Det är tillåtet att behandla studenternas personuppgifter i digitala hjälpmedel när det är nödvändigt för att genomföra utbildning och examination. Vid bedömningen av om en personuppgiftsbehandling är nödvändig ska bland annat hänsyn tas till om formerna för en examination kan anpassas till de ändrade förutsättningarna. Behandlingen av personuppgifter får dock bara ske för särskilda, uttryckligt angivna och berättigade ändamål.

Realtidsströmning och inspelning som görs i övervakningssyfte utgör ett allvarligt intrång i studentens personliga integritet, eftersom det är fråga om övervakning i en utsatt situation som i regel sker i hemmet, dvs en privat sfär. Inspelning får anses vara ett mer kvalificerat intrång än övervakning i realtid.

Syftet med en eventuell övervakning måste alltså på förhand vara specificerat och det sätt för övervakning som väljs måste vara ett effektivt verktyg för att uppnå det eller de ändamål som eftersträvas.

3.1.5 Det kan konstateras att:

- Lärosäten har stöd i lag för att kräva identifikation vid examination, oavsett om examinationen sker på distans eller inte.
- Övervakning i *realtid* via den digitala uppkopplingen är tillåtet om det är nödvändigt. För att realtidsströmning i övervakningssyfte ska anses nödvändigt krävs att det faktiskt är ett effektivt verktyg för att uppnå ändamålet med behandlingen – exempelvis att förebygga möjligheterna till försök till fusk och kontrollera om sådana försök förekommer under examinationen.
- Information om personuppgiftsbehandlingen ska vara klar och tydlig samt lätt att hitta och förstå för studenterna.
- Inspelning är tillåtet för att få nödvändig dokumentation som underlag för examination och/eller bedömning av obligatoriska moment.
- Inspelning som utgör underlag för studentens egen reflektion eller för diskussion är tillåtet.
- Lärosätet måste dokumentera bedömningar och slutsatser gällande personuppgiftsbehandlingen.

3.1.6 Det rekommenderas att:

- En examination ska generellt sett inte spelas in i endast övervakande syfte. Om man trots allt ser behov av en sådan inspelning, så bör den endast ske efter en fördjupad analys där dataskyddsombudet har konsulterats. Det kan också finnas anledning att ha ett förhandssamråd med Integritetsskyddsmyndigheten i enlighet med artikel 36 GDPR.
- Identifiering ska ske individuellt och studenternas personuppgifter får inte röjas för varandra eller för andra obehöriga personer. Att exempelvis låta identifieringen ske en och en (via exempelvis "secured break-out-rooms" i Zoom) är en åtgärd som är lämplig ur integritetssynpunkt.
- Information ska ges till studenterna om att en personuppgiftsbehandling sker genom den digitala uppkopplingen samt om detta bevaras eller ej.
- En konsekvensbedömning enligt artikel 35 GDPR bör göras om det föreligger hög risk för personers rättigheter och friheter i samband med behandlingen.

- En rutin bör skapas för hur beslut fattas och dokumenteras när det gäller varför realtidsströmning är nödvändig för examinationen. (Se bilaga som exempel på formulär/blankett.)

3.2 Pedagogiska aspekter

De pedagogiska aspekter som här skrivs fram är generella och relevanta för alla typer av examinationer. De är dock av särskild vikt att beakta för den form av digitala examinationer som omfattas av denna rekommendation.

3.2.1 Pedagogiska utgångspunkter

Pedagogiska utgångspunkter för de rekommendationer som här görs är att en väl planerad examination som prövar avsedda kunskaper, förmågor och färdigheter och som studenterna får goda möjligheter att förbereda sig för under sin utbildning möjliggör och bidrar till ett bra lärande och samtidigt förebygger samtidigt fusk och plagiering. Med ett bra lärande avses här att studenten utvecklar kunskaper, förmågor och färdigheter som kan användas i ett längre perspektiv och som bidrar till att studenten kan göra "självständiga och kritiska bedömningar".

Studier visar att en stor del av studenterna inom högre utbildning är benägna att anpassa sitt sätt att ta sig an sina studier efter de krav som de upplever att examinationen ställer. Examinationernas utformning kommer med andra ord att påverka studenternas sätt att lära. En viktig faktor för studenternas uppfattning av vilka krav som examinationerna ställer och hur deras lärande korrelerar med dem är återkoppling på prestationer i relation till målen i kursen.

En förutsättning för examination är att den är utformad på ett sådant sätt att bedömande lärare kan observera studentens förväntade kunskaper, färdigheter och förmågor i relation till kursmålen. Det är också viktigt att studenter i examinationen möter och får hantera information på ett för utbildningen/kommande yrke relevant sätt.

De pedagogiska rekommendationerna utgår, i enlighet med UKÅ:s Rättssäker examination (2020), från att examinationen ska vara möjlig att förutse, likvärdig, att betygsbeslut ska vara välgrundade och att inga ovidkommande faktorer ska påverka examinationens validitet och reliabilitet.

För att skapa en **förutsebarhet** så att studenten vet hur examinationen kommer att ske så är det inte alltid tillräckligt att formen anges i kursplanen. För att verklig förutsebarhet ska finnas behöver även examinationsdesignen och bedömningskriterier vara kända för studenten.

Viktiga faktorer för arbetet med **likvärdighet** och säkerställandet att **inga ovidkommande faktorer påverkar** studentens prestation och därmed bedömningen är att examinationens design gör att examinationen endast prövar de kunskaper som är relevanta i relation till kursens mål.

En digital examination som till sin design är avsedd att begränsa studenternas möjligheter att samarbeta och/eller använda otillåtna hjälpmedel som att söka information i litteratur eller på nätet begränsas ofta i tid, ibland i kombination med att frågor slumpas i ordning och att bakåtnavigering förhindras. Det finns under en sådan examination en risk att oavsiktligt pröva andra kunskaper, färdigheter och förmågor än vad som framgår av kursmålen, exempelvis läshastighet, skrivhastighet och digital kompetens. Detta ställer stora krav på att studenten känner till omfattningen på examinationen i förväg och att frågorna motsvarar varandra gällande tidsåtgång för att ge rimlig möjlighet för studenten att planera och anpassa genomförandet efter tidsram.

Vid kameraövervakad digital examination ställs också krav på att studenten ska hantera flera digitala enheter och system – exempelvis kamera, läsplatta, system för övervakning (låst webbläsare,

konferensverktyg eller liknande) och lär- / examinationsplattform. Det innebär att studenten behöver använda del av sin kognitiva kraft till yttre faktorer under examinationen vilket bör beaktas.

3.2.2 Lärosätet bör beakta att:

- Examinationen ska vara utformad på ett sådant sätt att bedömande lärare kan observera studentens förväntade kunskaper, färdigheter och förmågor i relation till kursmålen
- Examinationens utformning kommer att påverka studenternas lärande
- Examinationen bör vara utformad på ett sådant sätt att studenter möter och får hantera information på ett för utbildningen/kommande yrke relevant sätt
- Digitala examinationer som till sin design är avsedda att begränsa studenternas möjligheter att använda otillåtna hjälpmedel och/eller samarbete ställer stora krav på att studenten känner till omfattningen på examinationen i förväg och att frågorna motsvarar varandra gällande tidsåtgång för att ge rimlig möjlighet för studenten att planera och anpassa genomförandet efter tidsram.

3.3 Studentperspektivet

Där lärosätet bedömer att examination behöver genomföras med stöd av realtidsströmning, rekommenderas *lärosätet* att, utöver ovanstående rättsliga och pedagogiska aspekter, särskilt beakta:

- Lärosätets ansvar för studenternas studiemiljö och arbetet med lika villkor innebär att det i god tid (normalt minst 8 veckor före kursstart)⁵ och på ett tydligt sätt ska framgå vad som gäller för studierna.
- Lärosätet bör i god tid informera om behovet av internet och utrustning – om det krävs för att kunna genomföra vissa moment och examinationer. *Här finns ett särskilt ansvar för studenter med funktionsnedsättning.*
- Om studenten inte har tillgång till utrustning som krävs alternativt tillräcklig hastighet på internet bör lärosätet erbjuda möjlighet för studenten att genomföra provet i lärosätets lokaler. Denna lösning kan också behöva planeras för student med funktionsnedsättning alternativt där personliga förutsättningar i hemmet inte ger goda möjligheter att genomföra provet, detta för att uppnå lika villkor för studenter.
- Studenterna behöver få tydlig information om reglerna för genomförandet, vilket är viktigt inte bara för studenten utan också för att examinator på goda grunder ska kunna driva ett disciplinerande vid misstanke om fusk, vilseledande, plagiat eller otillåtet samarbete.
 - I utformningen av användbara instruktioner kan följande vara bra att ha med: pauser, ev. möjlighet till amning, inlämningsformat, kamerans placering
- Lärosätet ska tydliggöra vad som gäller vid identifiering - både hur det genomförs och vad som är giltiga handlingar, samt att vid de tillfällen kontroll av id-handling görs via realtidsströmning ska det ske i enskildhet på så sätt att endast kontrollanten tar del av studentens identitet. Här finns ett särskilt ansvar för studenter med skyddade personuppgifter.
 - Vid anonymiserad examination så bör identitetskontrollen genomföras av annan än examinator.
- Lärosätet föreslås att erbjuda övningstillfällen så att studenten har möjlighet att prova teknik och examinationsform för att säkerställa att studenten är trygg med verktyg/teknik.
- Lärosätet behöver ha en plan för hantering av oförutsedda händelser som påverkar studentens möjligheter att genomföra provet, som är känd för studenter. Det kan handla om vad som händer om tekniken fallerar, på lärosätets alternativt studentens sida, samt vilken åtgärd som vidtas. Ett annat exempel är om inlämning inte är möjlig inom utsatt tid på grund av tekniska hinder.
 - Det är också av vikt att lärosätet tydliggör när lärosätets ansvar upphör, exempelvis vid tekniska problem. I sådana fall bör dock lärosätet överväga om drabbade studenter ska erbjudas ett nytt provtillfälle i närtid. Behov av att tydliggöra detta krävs särskilt om antalet provtillfällen är begränsade.
- Det förutsätts att studenten till exempel i samband med att användarkonto skapas vid lärosätet informeras om att aldrig lämna ut sina inloggningsuppgifter och att detta även gäller vid examinationer. Lärosätet har också ett ansvar att informera om tekniska hjälpmedel kan komma att användas för att förebygga vilseledande (fusk) vid prov.